

l'Apôtre – de Apostel

Cheyenne Carron, 2014

FILMBESPREKING

INLEIDING

KORTE INHOUD

De film vertelt het verhaal van een jonge moslim in Frankrijk, Akim, die zich bekeert tot het christendom.

Het gezin waartoe hij behoort is een Franse moslimfamilie, waarvan de ouders jaren geleden uitgeweken zijn uit Algerije naar Frankrijk. De drie kinderen in het gezin – twee zonen en een dochter (Hafsa) - behoren tot de tweede generatie, die in Frankrijk geboren en getogen zijn.

Samen met zijn broer, Youssef, volgt Akim de opleiding tot imam. Door allerlei omstandigheden leert hij het christelijk geloof kennen, hij wordt erdoor geraakt en stilaan vervreemdt hij van de religie van zijn familie...

VANWAAR DIT ONDERWERP?

WIE HEEFT DE FILM GEMAAKT?

De film is gemaakt door Cheyenne-Marie Carron, een bekende franse regisseur, scenarioschrijver en filmproducente. Deze film is haar zesde filmrealisatie.

Aan de film ligt de persoonlijke levensgeschiedenis van de cineaste ten grondslag.

- Zijzelf is een bekeerlinge: zij liet zich dopen op Pasen 2014. De film werd voor de eerste keer gespeeld in een Parijse filmzaal op 1 oktober 2014. Toen ze deze film maakte, was ze zich nog aan het voorbereiden op haar doopsel. Haar bekeringsgeschiedenis is een lang verhaal. Als baby van 3 maanden oud wordt zij geplaatst in een pleeggezin dat heel gelovig en geëngageerd is. Door allerlei omstandigheden wordt zij pas op 18-jarige leeftijd geadopteerd door haar pleegouders en krijgt zij pas dan een familienaam én een naam: Cheyenne-Marie Carron.

Zo leefde zij jaren in een niemandsland, zijnde geplaatst en niet geadopteerd – zijnde iemand en niemand -, en dit speelde haar parten in haar innerlijke groei naar een bewuste keuze om zich te laten dopen en ook in haar zoektocht naar een evenwicht in haar leven, te midden een filmwereld, waarin zij haar eigen filmcarrière aan het opbouwen was. Zij leefde op de grens van het morele .. en toch was ze van thuis uit gelovig opgevoed.

‘ Ik vroeg God om inzicht, zegt ze in een interview, en Hij heeft mij geleid, ofschoon dit inzicht 18 jaar heeft geduurd ‘.

- In haar persoonlijke levensgeschiedenis is er een priester die zij in haar jeugd in Valence heeft gekend: een goede man, die graag gezien werd en ook vele contacten had met jongeren. Toen zij zich voorbereidde op haar doopsel wou ze ter ere van die priester een film maken. Het is deze film geworden.
- Zij liet zich ook inspireren door de weg die een bekeerling uit de islam doormaakte, die naar dezelfde kerk gaat als zij. Hij vertelde haar zijn verhaal: zijn gevecht, zijn lijden. Dit heeft haar sterk geraakt.

HOE NAAR DE FILM KIJKEN?

- De begincène gaat terug op een waar gebeurd feit, dat Cheyenne Carron op 19-jarige leeftijd heeft meegemaakt in haar dorp. Hoe gruwelijk de begincène ook is, zij brengt de innerlijke dynamiek, het perspectief van de film op gang.
- Er steekt een parallelisme in de film: twee opbouwlijnen die in opgaande / afdalende lijn de film uittekenen:
de film toont de innerlijke weg van Akim, die aangetrokken is door de boodschap van het evangelie in de persoon van Jezus, en de reactie van de familie en de islamitische gemeenschap .
‘ Een bekering komt over als een soort aardbeving, voor de buitenstaander, maar ook innerlijk beleef je het als een schokkend gebeuren. ’ zegt C. Carron. De vooruitgang in het christelijk geloof van Akim doet zich voor met kleine stappen, .. filmisch voorgesteld in een opeenvolging van scènes, ingekort, overhaast.

Het parallelisme vertaalt zich in een overvloed van contrasten :

- ✚ De familie van Akim: wie is wie? de eerste en de tweede generatie? wat scheidt hen van elkaar? wat bindt hen aan elkaar?
  - ✚ Het extremisme en de gematigdheid: wie belichamen die twee houdingen?
  - ✚ Spanningsveld tussen individuele vrijheid en de islamtraditie
  - ✚ Behoud van eigen cultuur of integratie
  - ✚ Wettisme tegenover spiritualiteit, zoektocht naar innerlijkheid.
- ' In twee uur vertel ik over het verlangen van Akim om christen te worden.' zegt Cheyenne Carron. Het nieuwe geloof van Akim is vooral een intiem, innerlijk gebeuren, dat aanvoelbaar is voor wie de film bekijkt. Kan je dit al of niet onderschrijven?
- De muziek van Patrick Martens die op een indringende wijze de innerlijke zoektocht van Akim begeleidt en accentueert.
- De acteurs zijn moslim, christen, ongelovig, jood. De film gaat terug op een scenario, maar ook op improvisaties, aangebracht door de acteurs zelf, tijdens het filmen. 'We hebben samen deze film gemaakt, met deze inhoud en deze boodschap.', zegt C. Carron.
- De vijf zuilen van de Islam: hoe heeft C. Carron ze ter sprake gebracht in de film?
De vijf zuilen zijn de basishandelingen van de islam, verplicht voor elke moslim:
- ✚ Sjahada: geloofsbelijdenis
  - ✚ Salaat: gebed
  - ✚ Zakaat: armenbelasting
  - ✚ Saum: vasten
  - ✚ Haddj: bedevaart naar Mekka

NABESPREKING

IS DEZE FILM PROVOCEREND? WAT IS DE REACTIE VAN MOSLIMS?

In Frankrijk werd in verschillende steden (o.a. Nantes) de film verboden, uit angst dat de film moslims zou provoceren vooral na de aanslag op Charlie Hebdo (januari 2015).

C. Carron getuigt: 'Ik voelde aan dat de christenen meer bevreesd waren dan de moslims zelf. Ikzelf heb geen schrik, het gaat om een film over de interreligieuze verdraagzaamheid. En daarenboven, is deze film opgedragen aan deze ingoede vrouw, Madeleine, die ik gekend heb in mijn jeugd. Dit eerbetoon aan haar weegt veel sterker door dan mijn kleine vrees.'

'In een hadith wordt gezegd: wie zijn godsdienst verlaat, dood hem.

In Frankrijk is dit niet het geval. Ik heb de indruk dat in Frankrijk dingen aan het bewegen zijn, en dat **de tolerantie** toeneemt. Als mijn film daartoe kan bijdragen, ben ik heel gelukkig.'

'In de film stelt Akim aan zijn vader de vraag: waarom aanvaarden christenen dat christenen zich bekeren tot de islam, terwijl moslims een bekering tot het christendom niet aanvaarden? (*cfr antwoord van de vader: in mijn jeugd was ik bevriend met een christelijke jongen, voor wie vergeving het belangrijkste is*) In de Bijbel staat niet dat wie zijn godsdienst verlaat dient gedood te worden. Wel is het voor een christelijke familie ook verscheurend wanneer een familielid zich bekeert naar de islam.'

Faycal Safi, die de rol van Akim vertolkt, en moslim is, getuigt:

'In de islam heb je het recht niet om je te bekeren. Ik verdedig dit recht, tegen bepaalde teksten in.

Vervolging raakt mij sterk. Wie dit doet, zijn voor mij barbaren. Geen enkele moord is toegelaten. Extremisten zetten ons, kleine moslims, in een slecht daglicht. Wij moeten daartegen reageren en kiezen voor broederlijkheid.'

Faycal Safi getuigde tijdens de opnames dat christenen hem altijd de hand reiken en geluk brengen. (*o.a. hulp van Secours catholique*) Tijdens zijn studies logeerde hij bij een priester en zijn vriendin is een protestantse.

Hij houdt daar een houding van genegenheid en sympathie ten overstaan van christenen aan over.

DE WEG VAN BEKERING DIE AKIM GAAT, IS DE KRUISWEG.

‘Een bekering moet niet geïdealiseerd worden. Ja, het loopt goed af, maar er is de kruisweg die je aflegt. Zich bekeren houdt een risico in, zelfs de vervolging en de dood’. C. Carron

De titel van een filmcommentaar luidt: **Christenvervolging aangrijpend nabij.**

Akim beleeft zijn calvarie, die alleen door de liefde van Christus te dragen valt. Het offer dat Akim voor zijn bekering betaalt is groot.

- ✚ Identificatie met de lijdende Christus :
  - Als ‘apostat’ – afvallige – verstoten door zijn familie
  - Ontmoeting met een ‘afvallige’ die zich bekeerde, en geslagen werd
  - Alleen in het appartement, angstig wanneer zij broer woedend op de deur bonkt, gevolgd door een vechtpartij
  - Zijn belijdenis van zijn geloof in Christus, in het aangezicht van twee vroegere medeleerlingen van de imamopleiding, die bij hem aankloppen en hem zwaar mishandelen
  - Stompelend, in een wit gewaad, neervallend op straat
  - Op het bed, zwaar toegetakeld, weer verenigd met zijn familie: zijn vader en zus (en moeder die vernoemd wordt) aan de ene kant, de broer Youssef, aan de andere kant, die zich wil wreken: enkel die uitgestoken hand van Akim, die vraagt naar verzoening en broederliefde (te vergelijken met de kruisigingsscène van Christus ?)

- ✚ Verwijzing naar het begin van het christendom: christenen komen in het geheim samen in een of ander huis – zo ook de bekeerlingen die op een heuvel, tussen enkele bomen, vrijuit **getuigen** van hun bekering. Of het gesprek op straat (in de anonimiteit van de grootstad)
  - De heuvel verwijst naar de heuvel van calvarie?
  - De titel van de film: L’apôtre
  - ‘Wie is voor jou apostel’, vraagt men aan C. Carron:
‘er zijn de grote apostelen, zoals Paulus, die moet je lezen.
Jij en ik, die getuigen.’ C. Carron

- Het getuigenis van de priester
  - Waar gebeurd verhaal: ***mijn aanwezigheid helpt hen om te leven.***
  - ‘ik heb de priester uit mijn jeugd voor ogen toen ik deze katholieke priester laat optreden in de film: hij is niet wervend: hij luistert naar Akim en ontvangt hem met respect en op zijn tijd. Een bekering is geen geforceerd gebeuren, waarbij je het hart van de ander verandert. Wat de priester hem biedt is ‘une intelligence de coeur’: met je hart toetreden tot, **met je hart tot inzicht komen.** Je mag mij vragen stellen, ik respecteer je weg, met goedheid en liefde wil ik naar je luisteren.’ C. Carron
- Geloofsbelijdenis van Akim in de tribunaal scène, waar de familie uit zijn mond de shahada (‘*er is geen god behalve Allah en Mohammed is zijn boodschapper*’) wil horen

 Getuigenis voor de christenvervolging in zovele landen:
C. Carron is persoonlijk sterk geraakt door de vervolging van christenen in islamlanden.

VANWAAR KOMT BIJ AKIM HET VERLANGEN OM ZICH TE BEKEREN?

- Het getuigenis van de priester grijpt hem sterk aan: de priester blijft naast de familie van de moordenaar van zijn zus wonen, want zo getuigt hij: ‘mijn aanwezigheid helpt hen om te leven’.
- Het doopsel van Rose, de persoonlijke gesprekken met de priester, de ontmoeting met andere bekeerlingen openbaren hem de rijkdom van het christelijk geloof.
- Voor Akim is het christelijk geloof een bevrijding uit de benauwende wereld van het islamgeloof.
Het christelijk geloof betreft God op alle mensen en de hele wereld, terwijl de islam naar binnen is gekeerd en zich beperkt tot de eigen wereld, met een vijandigheid ten overstaan van de buitenwereld.
Hij ontdekt de universele liefde van het christendom: aalmoezen geef je enkel aan moslimbroeders.
- ‘Wij zijn allen zondaars: dat God zijn zoon geofferd heeft voor de mensheid en gezegd heeft dat je je vijanden moet vergeven. Liefde in mijn hart, heb ik van Christus gekregen, en van nergens anders.’ Getuigenis van Faycal over zijn vertolking van Akim.

BETEKENIS VAN DE FILM voor CHEYENNE CARRON

- In de film wordt de betekenis van de naam Akim gegeven: in het arabisch betekent Akim 'wijsheid', in het hebreuws: **God is belofte**
De beginscène is gruwelijk maar alles wat er na komt heeft te maken met liefde, met de zoektocht naar het absolute, naar God: dit is de dynamiek en het perspectief van het bekeringsverhaal : *'de la boue, de la violence, du crime à l'amour.'* C. Carron
(*kruisbeeld op de achtergrond van de moordscène*)
- Een hoopvol verhaal voor de 21e eeuw?
De film maakt een sprong van twee jaar verder:
Akims liefde voor zijn familie blijft – ondanks wat er gebeurde.
Youssef wordt bevestigd als imam. Akim bezoekt hem na de plechtigheid.
Er komt een voorzichtig herstel van de relatie: ze bidden samen: het moslimgebed en het Onze Vader. Een heilig moment van hoop.
Een **teken van hoop** dat christenen en moslims in vrede kunnen samenleven. De film toont zowel aan christenen, moslims of ongelovigen dat er dat er de mogelijkheid is om iemand te beminnen die anders is.
'Wat zou het mooi zijn dat christenen als Akim zonder angst mogen geloven.' getuigt C. Carron.
- 'Het is een film van **vrede**. Ik probeerde een film te maken die toelaat dat de andere verschillend is (*une vraie ouverture vers l'autre et vers la différence*) en die een dialoog (*un outil de dialogue*) mogelijk maakt, een toenadering tussen christenen en moslims'. C. Carron
- Er wordt in de film **een boodschap van verdraagzaamheid** gebracht.
'Ik heb willen spreken over de schoonheid van het christelijk geloof, zonder kritiek op de islam.' C. Carron
Op geen enkel moment wordt de ene godsdienst opgezet tegen de andere.
(*houding van begrip, respect en verdraagzaamheid zowel bij de imam als de priester*)
- De acteurs en de cineaste vertegenwoordigen verschillende godsdiensten die allen aangesproken zijn door de zoektocht naar het absolute, naar God.
(*'le désir du sacré, le désir de croire en Dieu'*)

- Steekt er bekeringsijver in de film?
'Mijn bedoeling was eer te brengen aan de priester van mijn dorp en zijn zus, en een boodschap van vrede te brengen tussen christenen en moslims. Maar wanneer deze film iemand raakt en in hem het verlangen wakker maakt om Christus te zoeken, dan is dit een genade, maar ik geloof dat ik er niet veel mee te maken heb. **Genade komt van boven.**' C. Carron

- Slotgeneriek: een gedicht opgedragen aan Madeleine:
'Toen ik in Parijs leefde, bezocht ik vaak een kerkhof vlakbij, en op een graf las ik deze drie lijnen: Ta bouche dort, Tes yeux brillent, Nous ne t' oublions pas. Toen ik het las, weende ik, ik kende zelfs de dode niet ...
Jaren later, ben ik deze drie lijnen niet vergeten. Drie lijnen, eenvoudig en nederig, zoals Madeleine was, de zus van de priester die werd vermoord.' C.C.

zr. Lieve Ghijs, zrs. Bernardinnen

Bellem, filmnamiddag 4 februari 2017